

24.95x30.24	1	8	עמוד	י תד נאמן - י תד השבוע	24/04/2026	97597093-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

חליפה וינאית בשונברון :

הרהורי דמים | הרה יעקב מרדכי אוין

חליפה וינאית בשונברון

מול הצהרות ההבל של בנט, מתנוסס ביקורו החם של נשיא ארגנטינה בהיכלה של ישיבת חברון, ומחדד פערים מתנגשים אחרי 78 שנה

וכמו תמיד, כשאיבן נאבק בסטפן - את המלקות סופג היהודי.

הרצח המסתורי הצית מחדש שנהא עתיקת-יומין ליהודים, והפיח חיים בעלילות הדם. בהשראת מיניסטריין הפנים והבישוף המקומי של קישניב, הואשמו היהודים ברצח, והפרעות יצאו לדרך. בעיצומו של חג הפסח, פרץ המון משולהב לרובע היהודי, הסתער בחמת-זעם עם גרזנים וסכינים, וכילה את זעמו ביהודים האומללים.

אירועי הדמים זעזעו את העולם, ועוררו יהודים לעזוב לצמיתות את אדמת מזרח אירופה. הפוגרום עורר גם יהודים מתבוללים באירופה להגות מחדש ברעיון המדינה הציונית. אחד מהם, תיאודור הרצל, נשבע מפשט ההונגרי ש"לעולם לא עוד". קום תקום מדינה לעם היהודי שתגונן עליו מפוגרומים ופרעות.

"הרצל, בדומה לבנט של תשפ"ו, לא ביקש באופן מוצהר לעקור את הכל. הוא ביקש להתרחק מהתדמית הגלותית של "ממלכת כהנים וגוי קדוש", ולכונן עם ככל העמים, עם צבא, משטרה ושפה. עם שעתנו שפאותיו גזוזות, עברו מחוק, ותורתו מונחת בקרן זווית. האשליה התנפצה פעם אחר פעם מול שערי השונברון..."

הכרזה מתפעלת שהספורטאי "מסמל את האנשים שכליל שבת גם עושים קידוש וגם צופים בכדורגל". כך יצא העגל הזה. קיצור מפה, יישור משם, דת כלאיים שהטיחה השבוע את פניניה ההזויים. יהודים ברוח העת החדשה, מר בנט, יש בעולם למכביר.

4. אלא שהרצל ניגש אל החזון הוורוד עם אותם מספריים של ר' זעוויל.

מול המראה ההיסטורית נשקפה אליו דמותו של היהודי הגלותי - עמוס במצרות, עטוף בטלית ותפילין. התמונה עוררה בו רתיעה; בשונברון של משפחת העמים לא ימצא ליהודי כזה כיסא סביב השולחן.

כך החלה מלאכת הקיצוץ הגדולה. הרצל, בדומה לבנט של תשפ"ו, לא ביקש באופן מוצהר לעקור את הכל. "כל אדם", כתב בספרו, "היה חופשי באמונתו... והדת תישאר עניינו הפרטי". הרצל ביקש להתרחק מהתדמית הגלותית של "ממלכת כהנים וגוי קדוש", ולכונן עם ככל העמים, עם צבא, משטרה ושפה. עם-שעתנו שפאותיו גזוזות, עברו מחוק, ותורתו מונחת בקרן זווית.

האשליה התנפצה פעם אחר פעם מול שערי השונברון. בעוד מדינת ישראל מקיזה דם וקוברת את הנופלים - ניצבה אירופה דוממת, לועגת-לאיד. גם ברגע זה ממש. פורקי עול אתאיסטים ולאומנים, מר הוגה המדינה, יש למכביר בכל בירה אירופאית.

5. השבוע נערך ביקור חם ויוצא-דופן של נשיא ארגנטינה טינה בהיכלה של ישיבת חברון. חאביר מיליי - גוי פראי חסר-מרגוע שמוצא את נפשו בין רגעי קדושה - ביקש, כמו פרנץ יוזף בשעתו, לפגוש את המקור. את היהודי האותנטי.

מגלריית עזרת-הנשים המשקיפה על ההיכל, הכתה בו העוצמה המטלטלת. שאגת כפירי-איריות, הנאמנת ברוחה לערכים גלותיים נצחיים.

הנה דברים נרגשים שנשא ראש הישיבה הגר"י חברוני שליט"א:

"מכובדי הנשיא, ללא ספק קיבלת תעודות ותארים ממדינות חשובות, ממסודות, מגופים ומארגונים מפוארים. אבל אני לא חושב, ולא יודע, אם עד היום קיבלת תואר ממוסד שהוא חוליה בשרשרת של דורות. מישיבה שקיימת בעם ישראל 3,786 שנים!... מימות אבותינו לא פסקה ישיבה מישראל!"

המפגש המפעים הזה בהיכל ה'שונברון' הקדוש - הוא תיקון מטהר ומעצים לדברי ההבל של בנט. והניגוד ביניהם שהתכנס לאותו שבוע, מחדד את הפער בין שני העמים שחולקים טריטוריה מורכבת בת 78 שנה.

1. התרגשות עזה שררה אותו יום בקהילה היהודית בעיר בונה בהונגריה. לבית ועד הקהילה הועברה אגרת רשמית מחצר הקיסר פרנץ יוזף, בה מבקש הקיסר להיפגש פנים אל פנים עם רבי לייב, רבה של הקהילה, לשיחת-היכרות בארמונו הרשמי בווינה - השונברון.

הקיסר ירום הודו - היה אדם נערץ, שולט על שלוש ממלכות, והעולם חרד לשמעו. עצם רצונו לפגוש ברבם הגבירה את קרנו של רבי לייב, ועוררה התרגשות.

ככל שהתקרב יום המפגש, גברה ההתרגשות, ועמה אי-שקט. ר' זעוויל, ראש הקהל, הציע שהרב יקנה חליפה חדשה לכבוד הפגישה. לא נאה להיכנס לשונברון בחלאת'ל דהוי. הוא התנדב לרכוש עם הרב חליפה שתשתלב עם נברשות הבדולח של השונברון.

ר' זעוויל גורר את הרב לחייט מותגים בפשט. הרב מודד חליפה, ופני ר' זעוויל מתכרכמות כשהוא רואה שה' תוצאה אינה משתנה. אותה חליפה קודרת נגרת ונשרכת. הוא מציע בהיסוס לקצר מעט את האורך, לעצב רוחב, רק מעט...

ר' לייב נראה לחוץ. "רבני הונגריה, לא שינו במלבושם..." "חלילה", מזדעזע ר' זעוויל, "חלילה שינו... רק קצת לעצב את הלא שינו..."

ביום הגדול, כשהרב חובש את החליפה העדכנית, מב-חינה הרבנית שעל רקע ההידור החדש, הפאות המשתרכות בצדעיים נראות דחליליות. היא מציעה לספר ולהחליק מעט את הפאות לצדדים.

אבל אז, על רקע החליפה המקוצצת והפאות המיושרות - נראה פתאום הקצן כחפץ שלא ממין העניין. ר' זעוויל מעניק מבט מרמז.

"לקצץ? ממש לקצץ?", הרב נראה מיוסר. "לא. חלילה וחס לקצץ!", מזדעק ר' זעוויל, "קצת ליישר. משום דרכי שלום. נו, למה תשום..."

כעבור שעתיים, בטרקלין הארגמן של השונברון, פרנץ יוזף בוחן את האורח באכזבה גלויה:

"בביקורי בירושלים פגשתי רבני קהילות חרדים בעלי צורה יהודית. לבוש רבני ארוך, זקן הדור, פאות בולטות. זה ריגש וריתק אותי. ביקשתי להכיר מקרוב רב הונגרי אמיתי. רבנים ברוח העת החדשה יש בווינה למכביר!"

2. שלוש עשרה שנה מצוי בנט בצומת שבין חדר המדידות של החייט מפשט - לארמון השונברון. לבנט יש חלום. לה-תנתק מחבלי הפרובינציאליות של הסרוגים, ולבקר בהיכלו של השונברון. בדרך, הוא מקרצף ומחטא כל כתם שדבק בו מההשתייכות לערכי דת, בדרכו למקומו הטבעי - ההנהגה הלאומית.

גם כשהמפגש בפועל עם מלכות השונברון בושש לבוא, לא פסק בנט ממאמצי הקרצוף. להתנתק מהעיסוק במשרד הדתות ובנערי גבעות, בדרכו לעניינים החשובים.

עוד בתקופת 'הבית היהודי', עם הפנים הנלהבות ל-14 ו-16 מנדטים שהסקרים נידבו לו, לאחר שכבר צירף את שקד ומגל החילוניים, התאוה לדילול נוסף של השטיבל היהודי, והתעקש לעטר את המפלגה המשתקמת מחורבות הרבנים - בספורטאי מיתולוגי רחוק מדת ומצוות, תוך